4. Rahi A. F., Johansson J., Fagerstrom A., Blomkvist M. Sustainability Reporting and Management Control System: A Structured Literature Review. Journal of Risk and Financial Management. 2022. № 15 (12).

5. Traxler A. A., Schrack D., Greiling D., Feldbauer J., Lautner M. The interplay of sustainability reporting and management control – an exploration of ways for dovetailing to develop reporting beyond accountability. Journal of Applied Accounting Research. 2023.

Нечипорук Н. В.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Лисенко Р. В.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»;
Національна академія статистики, обліку та аудиту (м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Збільшення обсягів імпортно-експортних операцій у воєнний період свідчить про позитивну динаміку розвитку зовнішньоекономічної діяльності, що, своєю чергою, потребує впровадження ефективної системи її управління на рівні підприємств. Результативне здійснення операцій з імпорту та експорту неможливе без науково обґрунтованого підходу до формування інформаційного забезпечення, яке реалізується через облікові та контрольні механізми. Слід зауважити, що зовнішньоекономічні операції українських підприємств у сучасних умовах супроводжуються підвищеним рівнем ризиків – як комерційних, так і фінансових і валютних. У зв’язку з цим, для забезпечення стабільності господарської діяльності, підприємства мають впроваджувати надійні та ефективні системи бухгалтерського обліку, які забезпечують законність, достовірність, своєчасність, повноту та зрозумілість фінансово-економічної інформації.

Яку б форму діяльності не обрало підприємство для виходу на міжнародний ринок, успішне здійснення цього процесу неможливе без належної організації. Особливо вагомою є організація бухгалтерського обліку на підприємствах, що вже беруть участь або лише готуються до здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Попри наявність загальноприйнятих теоретичних моделей організації обліку, які можуть успішно застосовуватись на окремих підприємствах, вони не завжди є повністю адаптованими до умов діяльності суб’єктів, залучених до міжнародної торгівлі. Саме тому задля досягнення високої економічної ефективності важливо узагальнити кращі

практики побудови бухгалтерського обліку та дослідити, яким чином експортно-імпортні операції впливають на його організаційну структуру.

Організаційні аспекти бухгалтерського обліку експортно-імпортних операцій на підприємстві розглядали у своїх наукових працях О.П. Войналович [1], В.Т. Венцель [2], О.І. Пилипенко [3] та інші.

Управлінська функція організації бухгалтерського обліку виконує роль інструменту, за допомогою якого керівництво підприємства забезпечує ефективну координацію трудових, матеріальних, технічних, інформаційних та людських ресурсів задля досягнення поставлених стратегічних цілей.

У своїх наукових дослідженнях О.П. Войналович на макрорівні виокремлює серед основних чинників, що впливають на організацію бухгалтерського обліку, галузь або вид діяльності суб'єкта господарювання [1].

Виходячи із цього зовнішньоекономічна діяльність, виступаючи як окремий вид господарської активності, істотно впливає на організацію бухгалтерського обліку на підприємстві.

В. Т. Венцель запропонував розглядати організацію обліку як процес побудови облікової системи, що дозволяє впорядкувати облікову діяльність, визначити структуру бухгалтерських підрозділів, їх функціональне призначення, а також рівень централізації або децентралізації обліку залежно від типу виробничої чи управлінської організації [2].

У своїх наукових працях О.І. Пилипенко акцентує увагу на тому, що однією з характерних рис організації бухгалтерського обліку в умовах функціонування корпорацій є забезпечення узгодженості інформаційних потоків між усіма структурними підрозділами. Це, у свою чергу, спрямоване на підвищення ефективності системи корпоративного управління, зокрема у частині планування та контролю [3].

Більшість наукових досліджень у сфері організації обліку зосереджуються переважно на теоретичних і методологічних аспектах відображення операцій зовнішньоекономічної діяльності. Водночас питання організаційного забезпечення обліку експортно-імпортних операцій, а також формування облікової політики, залишаються недостатньо висвітленими. Внутрішні положення облікової політики підприємства мають забезпечувати проведення зовнішньоекономічної діяльності відповідно до чинного законодавства, а також сприяти ефективному застосуванню альтернативних методів та способів облікового відображення експортно-імпортні операції.

Облікова політика розглядається як комплексне забезпечення відповідних процесів – організаційного, методичного, технічного, управлінського та аналітичного характеру.

Розглянемо специфіку організації бухгалтерського обліку в частині формування облікової політики щодо експортно-імпортних операцій на підприємстві (рисунок 1).

Процес формування облікової політики підприємства в аспекті організації обліку експортно-імпортних операцій передбачає необхідність забезпечення узгодженості між різними нормативно-правовими актами, що

регулюють сферу зовнішньоекономічної діяльності. Це пов'язано з тим, що чинне законодавство надає декілька варіантів щодо порядку організації та ведення обліку. Відтак, у разі наявності суперечностей або неузгодженостей у нормативних документах, інформація, що генерується обліковою системою, може виявитися недостовірною або непридатною для прийняття управлінських рішень.

Беручи до уваги важливу роль облікової політики у процесі відображення господарських операцій, пов'язаних з експортом та імпортом, а також формування релевантної інформації для управлінських потреб, слід зазначити її значний вплив на гармонізацію різнопланового нормативного регулювання бухгалтерського обліку.

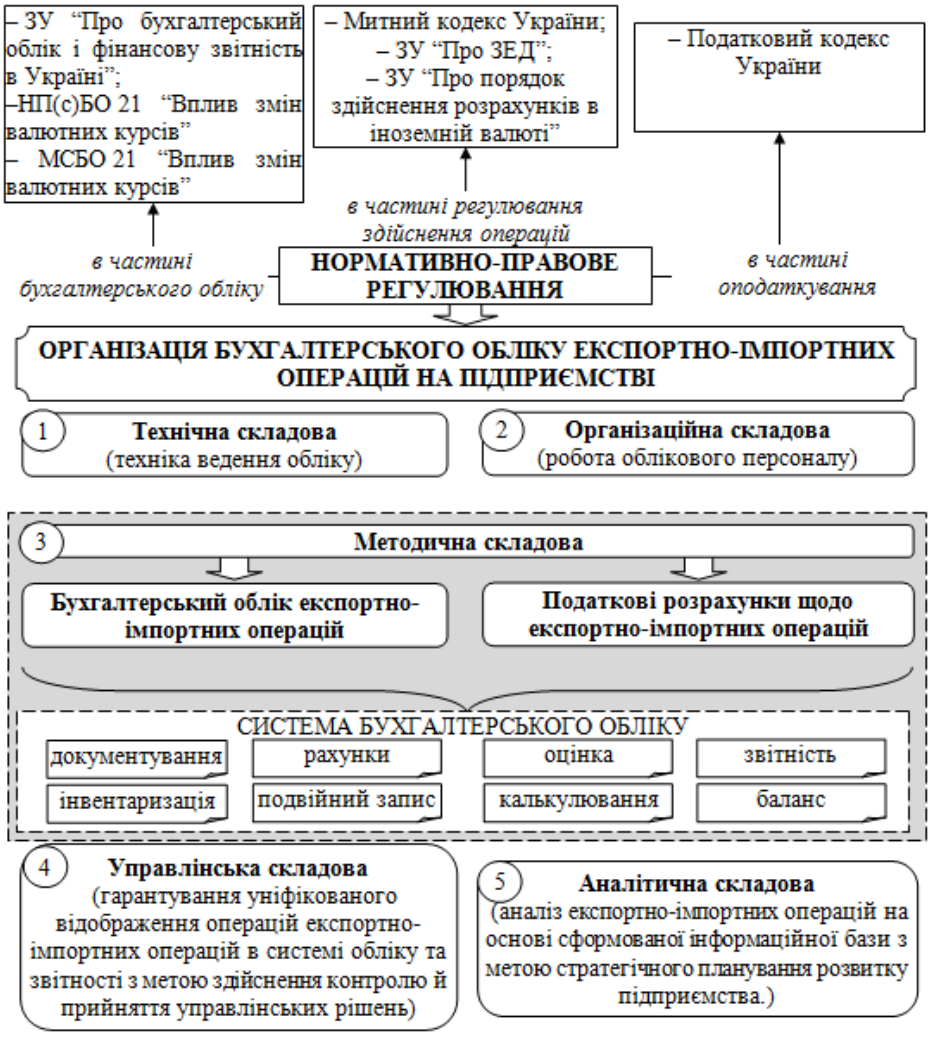

Рис. 1. Складові організації обліку експортно-імпортних операцій на підприємстві

Джерело: розроблено автором

Отже, в рамках дослідження, розглянуто сутність поняття «організація бухгалтерського обліку» та запропоновано використовувати концепцію, згідно з якою облікова політика підприємства формується за п'ятьма основними

складовими: технічною, організаційною, методичною, управлінською та аналітичною.

Список використаних джерел

1. Венцель В.Т. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність. *Вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка*. 2011. № 34. С. 270-275.

2. Пилипенко О.І. Етапи формування єдиної облікової політики корпорації. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки.* 2008. № 3 (45). С. 169-175.

3. Плекан М. В., Мартинюк В. П. Особливості обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 45. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/ journal/article/view/ 1932/1860 (дата звернення: 26.02.2025)